

man i Begyndelsen af dette Aarhundrede ogsaa ansaa sig berettiget til ligeledes administrativt, uden engang at lade Bestemmelsen udgaa som Forordning, Plakat eller paa anden saadan Maade, men ved simpel Resolution, bekendtgjort ved Rancelliskrivelse, at oprette en Fond til Lønning af en ny Klasse Embedsmænd, som dengang stabte, og vel at nævne en Fond, som ikke var begrænset til et enkelt Stift, men var for hele Landet. Det er vist ærede Medlemmer bekendt, hvorledes man i 1806 forandrede den Institution, som kaldtes Herredsprovster, til Amtsprovster; men hvad der maatte ikke er ærede Medlemmer fuldt saa bekendt, er det, at man ved kongelig Resolution, bekendtgjort ved Rancelliskrivelse af 13de December 1806, bestemte, at disse Amtsprovster foruden andre Indtægter, navnlig en mindre aarlig Indtægt af hver Kirke og fri Bolig, skulde lønnes, som det hedder i den nævnte Rancelliskrivelse, med Præstetiende af 8—1100 Ldr. Hartkorn efter hvert Amts lokale Omstændigheder og med den Tillægsbestemmelse, at Lønningen skal tilveiebringes derved, at man fra 2 eller om fornødent flere Sognekald i Amtet, som først blive ledige og give gode Indkomster, tager denne Tiende, saaledes at der ved Kaldet mindst bliver tilbage 400 Rd. foruden Præstegaarden og Avlingen. Man bestemte rent foreløbig, at Amtsprovsterne skulde have et godt Embede, indtil Indtægterne kom tilveie, og man paalagde ved denne Resolution Bisperne at gjøre Indberetning om hvert enkelt ledigblivende Embedes Størrelse osv. og derhos gjøre Forslag om, hvorvidt der fra større Embeder kunde tages og henlægges til Amtsprovsterne Lønning Noget af Tienden. Man gif efter nogle Aars Forløb noget videre, idet man ikke alene bestemte, at der skulde tages fra de geistlige Embeder til disse Lønninger, men man oprettede en særlig Fond, der gjaldt for hele Landet, og denne Fond satte man under Rancelliets Bestyrelse og bestemte, at Tienden af 19,000 Ldr. Hartkorn skulde henlægges til denne Fond. Og ved enhver større Embedslebighed, som indtraf i dette Lidsrum, gav man en kongelig Resolution for, at der skulde indeholdes enten en vis Del af hele Kaldets Indtægter eller Indtægterne fra Anneret til Fordel for denne Fond. Det træffer sig nu saa, naar man gjør sig den Meilighed at gennemgaa Bekjendtgjørelserne i den nævnte Tid fra 1808—22, som findes i de daværende Blade angaaende større geistlige Embeder, at man da ser, at man dengang har sig ad paa samme Maade som den nuværende høitærede Minister. Man bekendtgjorde, at saa og saa mange Ldr. Korn eller saa og saa mange Penge blive at indeholde af Kaldets Indtægter til Fordel for den ny oprettede Amtsprovstifond. Der findes som sagt mangfoldige Exempler paa, at man ad den Veie, jeg her har berørt, tog Præstationer fra forskellige Byers Hartkorn og henlagde til Fonden, hvorhos man gav Bestemmelser om, hvorledes disse

Penge skulde indbetales til Fonden, der saa igjen udbetalte Lønningerne til Amtsprovsterne. Man ansaa sig ogsaa berettiget til at anvende disse Indtægter i meget vidt Omfang, langt videre end til Amtsprovsterne, idet det endog kan godtgjøres, at et Bispeembede, nemlig Bispeembedet over Als og Vestr, blev lønnet alene af Amtsprovstifonden, saa at det ses, at der dengang var fuld Praxis for at anvende af de enkelte Præsteembeders Indtægter til andre kirkelige Diemed. Da man blev Fjed af Amtsprovsti-Institutionen, bestemte man ligeledes ved kongelig Resolution, at Tienden efterhaanden skulde gaa tilbage til Kaldene. — Jeg berørte endvidere, at man ligeledes steds har anset sig for berettiget til ved kongelig Resolution at give Bestemmelser om, at der fra de enkelte store Embeder skal henlægges til andre Præsteembeder. Selv om man ikke meget nøie læser de Bekjendtgjørelser, som findes i Blade angaaende de geistlige Embeder, vil man ikke kunne undgaa af og til at støde paa Sligt. En af de sidste Retninger, jeg har set, indeholder Bestemmelser om, at til Embedet som Sognepræst og Skolelærer paa Bøns opføres som Indtægtspost Nr. 3 af 3 Sognekald, Resen, Gudum og Bøvling, 5 Ldr. 4 Skpr. Rug og 8 Ldr. Byg og af Hjerm Sognekald 100 Kr. Man har altsaa ogsaa her Exempler paa, at man har givet disse Indtægter en langt videregaaende Anvendelse, udover selve Menigheden. Nu siger imidlertid det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgtreds i den Afbrydelse, han kom med lige overfor mig: „det var den Gang, det var før 1848, nu kan det ikke ske“. Jeg skal først tillade mig at gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at man som sagt ogsaa efter 1848 har forandret Lønningerne for Bisperne, uden at det er flet ved Lov; men dernæst skal jeg gjøre ham opmærksom paa, at det er et meget stort Spørgsmaal, om ikke Finantsudvalget i den Betænkning, som Flertallet har skrevet dette Punkt vedrørende, og som findes Sp. 365 under Kultusministeriets Budget, har — med eller mod de Herrens Billie — antydet det, der er det rette Standpunkt i saa Henseende, nemlig, som de Herrere udtrykke det: „den fra tidligere Tid bestaaende Ordning“. Sagen er nemlig, som jeg tror, den, at, saa længe der ikke træffes en anden for Administrationen bindende Ordning, end der nu finder Sted, maa Forholdet, tror jeg, siges at være dette, at selve Fundamentet for den Fremgangsmaade, som nu benyttes af Regjeringen, selve Berettigelsen til at bruge denne Fremgangsmaade, er givet derved, at den forelaa saaledes i 1848, uden at der senere er flet Noget som helst, der i saa Henseende forandrer Stillingen for Administrationen, eller som Landsathinget har udtrykt det, for den ene Faktor i Lovgivningsmagten. Jeg ser ikke rettere, end at Forholdet i saa Henseende maa opfattes saaledes, at naar Grundloven ikke indeholder nogen som helst Bestemmelse angaaende denne Sag, maa den som